

Statenfractie GroenLinks Drenthe

Voorstel aanpak voortijdig schoolverlater in Drenthe

1. Inleiding

In **Arm Nederland; jaarrapport armoede en sociale uitsluiting** (Amsterdam, 2000) wordt gesteld dat een werkloosheids- of bijstandsuitkering volgens het *Jaarrapport* nauwelijks voldoende is om van rond te komen: 58 % van de mensen die daarvan moeten leven zijn arm.

GroenLinks is van mening dat geprobeerd moet worden mensen weer zo veel mogelijk aan het werk te krijgen als een van de punten van armoedebestrijding. Door het hebben van werk staan mensen meer in de maatschappij en blijven ze sociaal niet achter. De zwakke positie van mensen op de arbeidsmarkt kan worden bestreden door te investeren in scholing en opleiding.

In Drenthe zijn in verhouding veel mensen in de gevarenzone. Het gaat hier om zowel mensen die werken, maar met zeer beperkte startkwalificaties (geen school- of vakdiploma's), als om mensen die om dezelfde reden al lang langs de kant staan. Scholing en opleiding vormen de beste garantie voor duurzame werkgelegenheid in Drenthe.

Binnen de potentiële groep van scholing worden drie groepen onderscheiden:

1. Jongeren die hun beroepsopleiding niet hebben afgemaakt en voortijdig de school hebben verlaten. In sommige gemeentes zijn voor deze schoolverlaters netwerken en trajectbegeleiders, die deze jongeren volgen en (preventief) ondersteuning bieden.
2. Mensen die aan het werk zijn en alleen de basisschool hebben afgemaakt zijn. Als het economisch minder gaat dreigen ze als eerste hun baan te verliezen. Geprobeerd wordt om deze mensen er toe te brengen alsnog een 'startkwalificatie' te laten behalen. Als laagopgeleiden zich verder laten scholen vergroten ze hun kans om door te stromen.
3. Werkzoekenden zonder opleiding, vluchtelingen en nieuwkomers, zoals mensen die voor gezinshereniging naar Nederland komen.

Dit voorstel richt zich alleen op de eerste groep.

Het is een geweldige uitdaging voor alle partijen om de handen ineen te slaan en met een scholingsoffensief het armoedeprobleem aan te pakken. Door een goede samenwerking tussen de onderwijsinstellingen, gemeenten, werkgevers, werknemers en instellingen voor arbeidsbemiddeling zijn goede resultaten op dit terrein te verwachten. Recentelijk is dit in Noord-Groningen middels het Waddenmodel bewezen.

De provincie Drenthe moet het initiatief nemen voor een samenwerkingsproject op dit terrein en zich verantwoordelijk stellen voor de regie, coördinatie en financiële

ondersteuning. Nader onderzoek moet uitwijzen hoe de situatie precies is en wat er op bovengemeentelijk niveau aan gedaan kan worden.

2. Het waddenmodel (samenvatting)

“Een diploma – startkwalificatie – gaat boven werk en werk gaat boven inkomen”

Het waddenmodel is een samenwerking tussen uitvoerende en bestuurlijke organisaties dat er in resulteert dat jongeren met een schooldiploma de markt op gaan. Voortijdig de school verlaten en jeugdwerkloosheid worden hiermee voorkomen.

Belangrijke kenmerken van het model zijn:

- gestructureerde en gefaseerde aanpak
- intensieve regionale samenwerking tussen uitvoeringsorganisaties (CWI, UWV, Regionaal Meld- en Coördinatiepunt, leerplichtambtenaren, sociale dienst)

In Noord-Groningen is bewezen dat het Waddenmodel een effectief instrument is tegen voortijdig schoolverlaten. Met de aanpak kon het aantal schoolverlaters in beeld worden gebracht. De intensieve samenwerking met het CWI zorgde voor een toename van melding van jongeren en een goede afstemming tussen de uitvoerende organisaties. In 80% van de gevallen was het mogelijk om middels trajectbegeleiding jongeren naar school of werk te begeleiden.

Het waddenmodel omvat een viertal fases: bewustwordingsfase, startfase, ontwikkelingsfase en implementatiefase (zie brochure Met diploma op zak aan het werk).

Tijdens de bewustwordingsfase wordt de situatie rond voortijdige schoolverlaters op basis van de bestaande wet- en regelgeving in kaart gebracht. De uitkomst van deze bewustwordingsfase wordt op bestuurlijk en uitvoerend niveau besproken, waarna ingezet kan worden op de andere fases.

In de startfase worden de ambities gesteld (hoeveel jongeren willen we bereiken). In de ontwikkelingsfase wordt het model in de regio geïntroduceerd en afgestemd op de lokale situatie. In de implementatiefase worden werk afspraken tussen CWI, leerplichtambtenaar, Sociale Dienst, en het Regionaal Meld- en Coördinatiepunt in procedures verankerd. Monitoring wordt in deze fase intensief uitgevoerd met terugkoppeling naar bestuurlijke en uitvoerende organisaties.

3. Op weg naar Drents model?

Het is van belang dat de systematiek van het waddenmodel wordt getoetst aan de Drentse situatie. En misschien leidt dat wel tot een esdorpen- of een hunebedmodel. Wie zal het zeggen. Belangrijker dan de naamgeving is dat er zo weinig mogelijk schoolverlaters zonder startkwalificatie komen.

In termen van het Wadden model is het van belang eerst uitvoering te geven aan de bewustwordingsfase, waarin de problematiek **exact** in kaart wordt gebracht.

In deze fase komen aan de orde:

- inventariseren van de problematiek in Drenthe (bv door het Onderzoeksbureau)
- analyse van de grootte en het type problemen rondom voortijdig schoolverlaten in Drenthe
- onderzoeken welke systematiek elders wordt ingezet (bv Waddenmodel of Groningen@work)
- een schets van de gewenste aanpak maken

Tijdens de uitvoering van deze fase wordt er vanuit de Commissie Welzijn & Cultuur een werkgroep gevormd. Deze werkgroep wordt gedurende de uitvoering geïnformeerd.

De uiteindelijke resultaten van deze fase worden schriftelijk vastgelegd en voorgelegd aan de commissie Cultuur & Welzijn. Op basis van de bevindingen kan besloten worden uitvoering te geven aan de andere fasen.

Gea Smith
GroenLinks Drenthe

**Met diploma
op zak
aan het werk**

waddenmodel .

...De oplopende jeugdwerkloosheid en de problematiek van jongeren zonder startkwalificatie (in het perspectief van een verslechterende economie) vragen de aandacht.

Voorkomen moet worden dat de stijgende jeugdwerkloosheid een bron van duurzame uitkeningsafhankelijkheid wordt en dat hiermee een generatie verloren gaat...

(Citaat uit 'Plan van aanpak Jeugdwerkloosheid' van het kabinet in 2003.)

Is uw 'Sluitende Aanpak Jongeren' werkelijk waterdicht?

Test uw aanpak! Surf naar www.waddenmodel.nl

Succesvolle aanpak van het Waddenmodel

Jongeren gaan met een schooldiploma op zak de arbeidsmarkt op. Voortijdig de school verlaten en jeugdwerkloosheid moeten worden teruggedrongen. Dit is het doel van het succesvolle Waddenmodel, hét concept voor een werkelijk 'Sluitende Aanpak Jongeren'. Registratie, melding en afstemming zijn de sleutelwoorden. Wat deze aanpak bijzonder maakt is regionale samenwerking, inclusief heldere werkprocessen en afbakening van verantwoordelijkheden tussen uitvoeringsorganisaties. Wanneer gemeenten, scholen, Regionale Meld- en Coördinatiepunten (RMC's), CWI's en UWV een gezamenlijke ambitie formuleren en hun krachten bundelen, staat het Waddenmodel borg voor een gestructureerde aanpak. Iedereen die werkt aan de 'Sluitende Aanpak Jongeren' kan met dit model z'n voordeel doen.

Het Waddenmodel is in Noord-Groningen ontwikkeld en uitgetest. De resultaten laten zien dat de voortijdig schoolverlaters het overgrote deel van de doelgroep van het Waddenmodel uitmaken. In het schooljaar 2002 – 2003 waren ruim twee keer zoveel voortijdig schoolverlaters in beeld dan het voorgaande schooljaar. Voor zover intensieve begeleiding noodzakelijk is, blijkt deze zeer effectief: 80% gaat terug naar school of vindt werk.

Het Waddenmodel is in een kort tijdsbestek en tegen relatief lage kosten succesvol in andere regio's in te voeren. Dit is inmiddels gebleken in de gemeenten Pekela, Menterwolde en Veendam.

Het Waddenmodel in vogelvlucht

Een diploma – startkwalificatie – gaat boven werk en werk gaat boven inkomen! Dit is het uitgangspunt van het Waddenmodel, dé regionale aanpak die werkelijk sluitend is! De kracht ligt in de nauwe, regionale samenwerking. De invoering van het Waddenmodel bestaat uit vier stappen:

EILANDJES

Sluitende aanpak en startkwalificatie. Het zijn woorden die tegenwoordig overal worden gebruikt, ook al verstaat iedereen er iets anders onder. Na een nulmeting en korte analyse van de praktijk is het dan ook vaak schrikken. Iedereen is op zijn of haar eilandje druk bezig, terwijl scholieren nog steeds voortijdig de school verlaten, zonder startkwalificatie de arbeidsmarkt op gaan of vervolgens werkloos thuis zitten. Dankzij het Waddenmodel is de situatie van elke jongere nu bekend en kan een passend traject worden ingezet.

Bewustwordingsfase

Tijdens de 'Bewustwordingsfase' wordt de situatie rond voortijdig schoolverlaters op basis van de bestaande wet- en regelgeving in kaart gebracht. Het resultaat van dit onderzoek vormt de basis van de aanpak. Uit deze inventarisatie blijkt of alle jongeren in beeld zijn. Kennis van de wetgeving, inclusief de uitvoering, wordt in de praktijk getoetst. Ook wordt bekeken of er voldoende financiële middelen zijn voor de uitvoering. De uitkomst van deze nulmeting wordt op bestuurlijk en uitvoerend niveau besproken.

Startfase

In de 'Startfase' wordt een gezamenlijke ambitie vastgelegd. Hoeveel jongeren wil men bereiken, binnen welke termijn en wat zijn de te verwachten resultaten? Wat is de gewenste werkwijze op het gebied van aansturing, registratie en monitoring? De antwoorden op deze en andere vragen worden vastgelegd in een startdocument.

Ontwikkelingsfase

Tijdens de 'Ontwikkelingsfase' wordt het model in de regio geïntroduceerd en afgestemd op de lokale situatie. Dit is de taak van een interdisciplinaire werkgroep. De laatstgenoemde brengt het werkproces in kaart en zorgt voor verfijning van de inventarisatie, die wordt uitgevoerd door de betrokken organisaties. De in-, door- en uitstroom van alle voortijdig schoolverlaters en werkloze jongeren worden zo inzichtelijk gemaakt. De procesketens naar startkwalificatie en werk worden doorlopen en vorm gegeven.

DE STARTKWALIFICATIE

Een startkwalificatie is hetzelfde als een diploma op minimaal niveau 2 mbo of havo/vwo. Jongeren met uitsluitend basisonderwijs of vmbo hebben geen startkwalificatie. Een uitzondering hierop zijn jongeren die het praktijkonderwijs hebben gevolgd. Schoolverlaters zonder startkwalificatie lopen het risico om langdurig werkloos te worden.

Het Waddenmodel is niet alleen voorzien van instrumenten om voortijdig schoolverlaters in beeld te brengen, ook zijn kritische procesindicatoren ontwikkeld. Die brengen helderheid in zaken als: waar zijn de wetten duidelijk en waar niet? Worden de taken naar behoren uitgevoerd? Waar ligt het toezicht? Waar zitten in de uitvoering lacunes, overlap en grijze gebieden?

Implementatiefase

In de 'Implementatiefase' worden werkafspraken tussen CWI, leerplichtambtenaar, Sociale Dienst en RMC in procedures verankerd. Dankzij de verbeterde informatiestroom over voortijdig schoolverlaters tussen RMC, leerplichtambtenaar, scholen en CWI zijn jongeren vanaf nu traceerbaar. Met het UWV vindt afstemming plaats over beleid en aanpak van jongeren met een WW uitkering. Monitoring wordt intensief uitgevoerd. Periodiek rapporteert de interdisciplinaire werkgroep aan de bestuurders van de betrokken partijen en vindt zonodig bijsturing plaats. Ook wordt in deze fase de structurele inbedding van het Waddenmodel bij bestuur en uitvoering geborgd.

De ervaringen

Medio 2001 gaat de pilot 'RMC+/Jongerenloket Noord-Groningen' van start in acht Groninger gemeenten. De pilot, resulterend in het Waddenmodel, is mogelijk dankzij financiële bijdragen van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de betrokken gemeenten, het CWI en de provincie Groningen. De intensieve samenwerking met het CWI zorgt voor een enorme toename van melding van jongeren. Daarnaast wordt geconstateerd dat de capaciteit van de leerplichtadministratie ontoereikend is en deze wordt uitgebreid. Tijdens het afstemmingsoverleg tussen RMC, leerplichtambtenaar, consulent Sociale Dienst en CWI, worden taken en verantwoordelijkheden helder afgebakend.

DOEL VAN HET WADDENMODEL

Met het Waddenmodel kan worden voorkomen dat jongeren tot 23 jaar zonder startkwalificatie de arbeidsmarkt op gaan en werkloos worden. De inzet van het Waddenmodel is deze jongeren binnen een half jaar aan werk, een leerwerkplek of een opleiding te helpen. Niet alleen voortijdig schoolverlaters, maar alle jongeren met een startkwalificatie die geen werk kunnen vinden hebben extra aandacht nodig!

Voortijdig schoolverlaters zijn nu in beeld. De in-, door- en uitstroom naar scholing en werk zijn dankzij het Waddenmodel goed te volgen. Alle jongeren, die geen keuze voor een vervolgopleiding hebben gemaakt, worden benaderd. Ook wordt gevolgd of zij na de zomer daadwerkelijk een beroepsopleiding volgen. Met dit model wordt de coördinerende rol van de RMC-functie, naast de startkwalificatie, verbreed naar werk.

De RMC-trajectbegeleiding op basis van het Waddenmodel plaatst een kleine tachtig procent van de deelnemende jongeren naar school of werk.

Jongeren blijken minder 'anti schools' dan verwacht. Leren in combinatie met werken is voor velen een goed alternatief. Wel kunnen ze wat hulp gebruiken bij het maken van de juiste school- en beroepskeuze. Wat daarnaast duidelijk wordt is dat veel jongeren tussen 18 en 22 jaar minder zelfredzaam zijn dan wordt gedacht.

Samenwerking

Samenwerking in regionaal verband is de kern van het Waddenmodel. Dit model verwijdert schotten tussen de afdelingen Onderwijs en Sociale Zaken van gemeenten en tussen de diverse samenwerkingspartners. Het Waddenmodel zorgt voor een samenhangende totaalaanpak, waardoor verkokering verdwijnt en stroomlijning ontstaat.

Ook vergroot dit model ambitie, draagvlak en enthousiasme bij gemeenten, CWI, RMC en scholen. Diverse schema's zorgen voor helder inzicht in wettelijke taken en verantwoordelijkheden van alle betrokkenen.

Onafhankelijk getoetst

Het Waddenmodel is door een onafhankelijk bureau onderzocht in opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. De uitkomst van deze evaluatie is overwegend positief. Het Waddenmodel is opgenomen in het handboek 'Best practices Sluitende Aanpak', van het ministerie van SZW.

Samenwerkingsverband
CMO Groningen
& Breuer Institute

MET EEN DIPLOMA OP ZAK AAN HET WERK

WADDENMODEL

SLUITENDE AANPAK JONGEREN NOORD GRONINGEN

Presentatie BZK innovatie- en kwaliteitsprijs

Henk ten Brinke (CMO Groningen)
Paul Lijk (Breuer Institute)

Waddenmodel

Regionaal ontwikkelingsproject Noord-Groningen

Opdracht ministerie SZW en OCW

8 gemeenten (Onderwijs en Sociale Zaken)

RMC Delfzijl

CWI Delfzijl en Winsum

Provincie Groningen actief betrokken

Input geleverd voor Plan van Aanpak Jeugdwerkloosheid

De kern = ambitie en wet

Jongeren (tot 23 jaar) een beter
toekomstperspectief bieden door

Startkwalificatie (lee rplicht- en RMC wet)

Dit is : diploma op minimaal mbo niveau 2 of Havo/VWO

Werk (Wet Werk en Bijstand)

Dit is: minimaal 19 uur halfjaar lang

Startkwalificatie met W erk gaat boven Inkomen

Waddenmodel: sluitende aanpak jongeren

Heldere taakverdeling en verantwoordelijkheden;

Keten van in-, door- en uitstroom van alle jongeren per gemeente (8x);

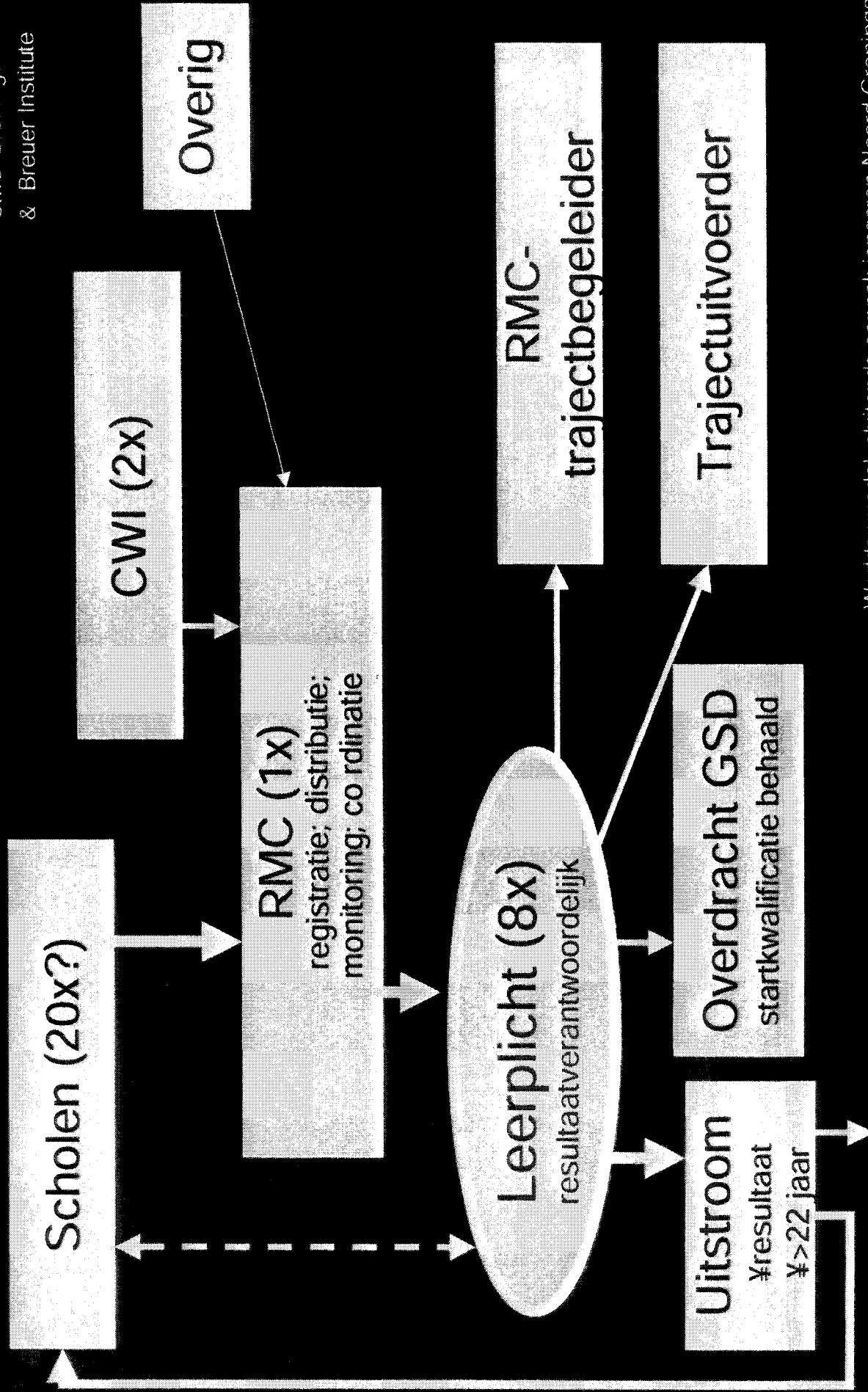
Monitoring en sturing: bestuurlijk platform;

Hard, eenduidig resultaat = tevens uitstroomcriterium:
startkwalificatie en werk;

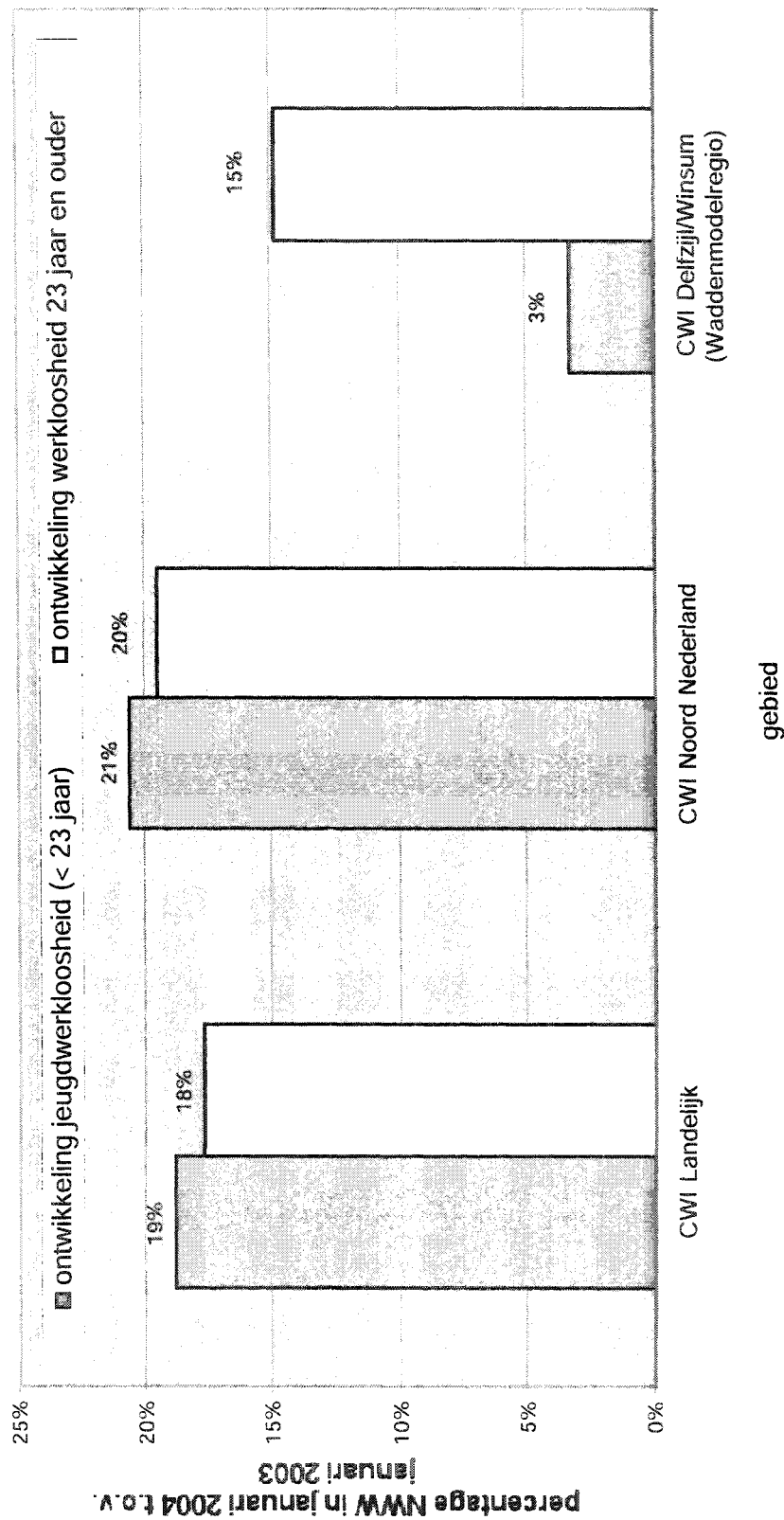
Strategie VSV: de achterkant organiseren en daarmee de voorkant (scholen) confronteren;

Stroomschema jongeren zonder startkwalificatie

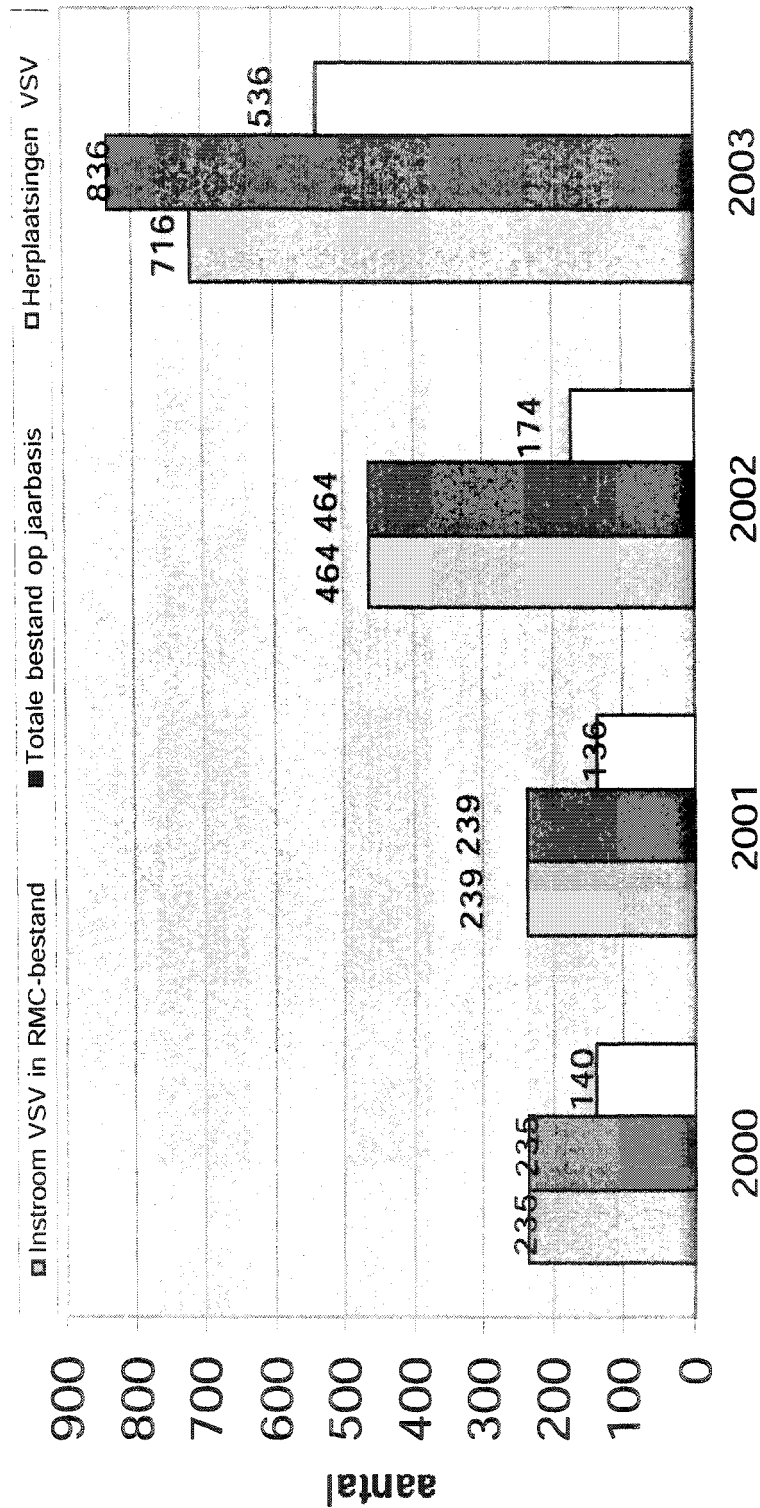
Samenwerkingsverband
CMO Groningen
& Breuer Institute

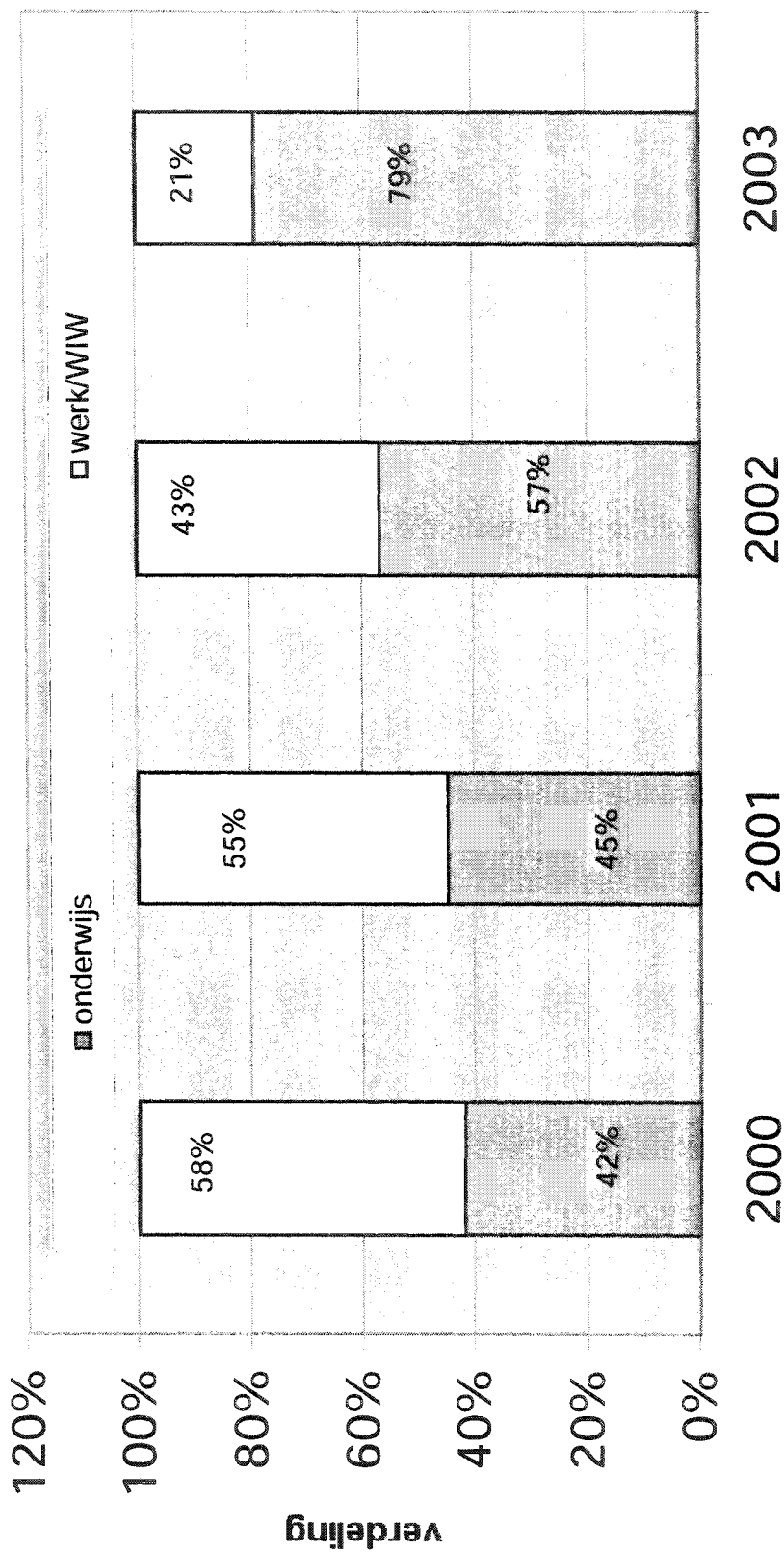
Ontwikkeling
Jeugdwerkloosheid <> alle werklozen
Waddenmodelregio <> landelijk en Noord-Nederland

VSV bestands- en herplaatsingsgegevens RMC Noord-Groningen 2000-2003

Verdeling herplaatsingen VSV RMC Noord-Groningen naar onderwijs en werk/wiwi
2000-2003

Overige resultaten en effecten

Na 1 jaar uitvoering Waddenmodel
1.400 jongeren sluitend in beeld en onderzocht
ongeveer 500 meldingen zijn administratieve correcties
startkwalificatie?

Instroom: 15% van de jongeren
caseload : 5% van de jongeren
rendement Leerplicht, Sociale dienst, CWI en RMC-
trajectbegeleiders:

bijna 80% scholing/werk
bijna 60% weer naar school

Capaciteit leerplicht: meer dan verdubbeld (110%)

2004: RMC Trajectbegeleiding + 180.000 euro uit eigen gemeentelijke zak

2004: RMC-coördinatie: + 50% capaciteit uit eigen gemeentelijke zak

Valkuilen & *successfactoren*

Integrale aanpak jongeren <>

Knip aanpak in beheersbare resultaat eenheden

Incidentenmanagement <>

Sturing en bewaking proces op basis van volgen in-, door-
en uitstroom naar het resultaat

Alleen aandacht voor directe kosten <>

Doe wat met alle jongeren met e en kwetsbare positie nu het
nog kan; straks is het te laat

Caseload haan en kloek <>

Ik ben verantwoordelijk dus moet ik ook alles zelf doen

startkwalificatie eerst

HET KAN

Noord-Groningen ging u voor